

BRANDKÅRS- *tidskrift*

Nr 12 1957

39 ÅRG.

UPPLAGA 13.300 EX.

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÅRERNAS RIKSFÖRBUND

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C - TELEFON 21 36 06 - POSTGIROKONTO NR 4870

ÅRSSKIFTE

Så är det åter dags att några ögonblick se tillbaka på ett år, som snart är slut. Hur har det gångna året hittills gestaltat sig ur brandskadesynpunkt? Ja, nog förefaller det som året 1957 ur den synpunkten skall kunna rubriceras som ett gott år. Detta sagt i förhoppning om att årets sista månad icke skall komma med en markerad brandskadeökning. Hittills förefaller såväl antalet eldsvådor som de sammanlagda skadorna vara av mer "normal" storleksordning.

Vad beträffar storleken av inträffade brandskador har brandkårernas arbetsinsats en väsentlig betydelse. Det är emellertid anledning att ytterligare öka utbildningsverksamheten vid brandkårerna, så att vi ständigt äro beredda att på bästa sätt möta de nya problem, som den tekniska utvecklingen, de nya byggnadskonstruktionerna m. m. i dagens läge ställer släckningspersonalen inför.

Men inte bara släckningspersonalen. Även på den förebyggande sidan måste befälet vidareutbildas. Det är nödvändigt för att kunna behärska de problem, som exempelvis ökad spridning och lagring av eldfarliga oljor, eller ökad höghusbebyggelse ställer brandbefälet inför.

För att släckningspersonalen skall kunna gå i land med de många gånger synnerligen svårbemästrade uppgifterna på brandplatsen är det härtill, bl. a., nödvändigt att brandkårernas fordons- och materielutrustning hålles på allra högsta nivå. Där får ingen eftersläpning ske! Detta är så mycket mer angeläget, som någon ökning av brandkårernas utryckningsnumerär numera knappast förekommer.

Till slut ber BRANDKÅRSTIDSKRIFT att till läsare, medarbetare och annonserer få rikta ett tack för det gångna året med tillönskan om ett

GOTT NYTT ÅR!

Redaktören.

En kommun inför inköp av nya brandfordon*)

Av brandchef Nils Grönvall.

Jag tror nog att den tiden är förbi, då en kommun inför inköp av ett eller flera brandfordon efter ett flyktigt studiebesök hos en närbelägen stadsbrandkår mer eller mindre slaviskt kopierade deras utrustning. Icke minst genom en systematisk upplysning från Brandkårsförbundets sida råder idag en betydligt bättre ordning.

Det är förklarligt, att en kommun inför varje större investering frågar sig: Är detta oundgängligen nödvändigt? Dessa rent ekonomiska synpunkter ha under senare år fått en rätt framskjuten ställning. Sparsamhet är väl ett av direktiven för den sittande brandförvarsutredningen. Jag har roat mig med, utan att allt för detaljerat föra statistik, att gå igenom några brandkårsredogörelser under 25 år. Mycket summariskt kan man säga, att *utryckningarnas antal 2—3-dubblats* under denna tid. I kronor räknat har visserligen brandskadorna stigit. Återför man brandskadorna till guldkronor, blir emellertid brandskadornas stegring måttlig, i varje fall betydligt mindre procentuellt sett än utryckningsfrekvensen. Dessa båda fakta säger mig två ting. Det första är, att uppenbarligen har brandförsvaret gjort landet stor nytta när man trots ökat antal bränder ändock någorlunda hållit den totala värdeförstöringen stängin. Mycket talar alltså för att vad vi än gör få vi *icke sänka brandkårens effektivitet*, men väl kan man ompröva om icke ändamålsenlig och effektiv materiel kan medverka till att med bibehållen effektivitet hålla de totala årskostnaderna nere.

Lika väl som en *enskild människa* inför ett köp av en nyttighet, t. ex. en kostym kläder, söker sig fram till det som passar henne och till det som motsvarar de aktuella behoven, bör en brandchef och brandstyrelse noga pröva behovet av brandbilar med ledning av de risker de ha att täcka.

Ser man ytligt på denna fråga skulle man kunna säga, att om varje kommun på detta sätt individuellt prövar sig fram till någon sorts

ideallösning, så motverkas en annan viktig strävan, nämligen den om standardisering. Jag tror emellertid, att om man med standard menar en serie typfordon så är man inne på en väg, som medger både standardisering och individuell prövning. Det är nämligen i de flesta fall icke rationellt att lösa en brandkårs behov med ett enda universalfordon. Lösningarna pekar i övervägande antalet fall på *flera* fordon. Genom lämplig kombination av fordon, valda bland standardiserade typer kommer man säkerligen fram till goda lösningar. Standardiseringen får i detta fall icke heller fattas så, att icke variationer i utrustningen skall tillåtas, tvärtom skall och måste utrustningen kunna göras variabel allt efter de för orten aktuella behoven.

Jag har alltså deklarerat att jag icke tror på någon sorts enhetsfordon, men väl på en serie standardtyper, bland vilka brandchefen och brandstyrelsen har att välja. I detta sammanhang må typfrågan lämnas därhän och jag skall här söka klarlägga de faktorer, som inverka på valet av brandfordon. Mycket av vad jag har att säga är för de flesta självklara sanningar, men en överblick kan kanske ändå ej skada.

Denna analys jag här avser att försöka mig på, måste börja med en målsättning. En för stora städer numera allmänt vedertagen regel säger, att varje risk i *sammanhängande bebyggelse* bör nås inom fem minuter efter det brandkåren fått larm. Inom glesområden ökar tidsfristen till 10 minuter. Här rör man sig med yrkesbrandkärer med ingen samlingstid och med utryckningstid på omkring en minut. Målsättningen för tidsfaktorn är då uppenbarligen allt för hög för en brandkår, som arbetar med borganbrandmän eller i detta avseende motsvarande människomaterial. En ökning bör alltså ske, annars kommer man i helt orimliga ekonomiska konsekvenser med onaturligt många enheter. Frågan är närmast *hur mycket* man skall öka tidsfaktorn. Svaret är omöjligt att ge i en entydig tidsangivning, här måste efter lokal riskbedömning ske en lokal målsättning. Det bör emellertid med skärpa framhållas att genom förnuftig organisation och rätt utrust-

*) Inledningsanförande vid årsmötet i Falun den 13 juni 1957.

ning föreligger goda möjligheter att nå en tidsfrist, som relativt nära ansluter sig till yrkesbrandkärernas.

Borgarbrandkären kan karaktäriseras därav, att manskapet kommer till samlingspunkten efterhand. Redan detta ger en fingervisning. Det första fordonet bör kunna rycka ut med endast ett par mans besättning och vara av sådan funktion, att detta fåtal kan göra en värdefull insats. Utvecklingen har i många för att ej säga de flesta fall redan nått hit, d. v. s. att första fordonet blir en tankbil med den mängd vatten, som vägar m. m. medger. Jag skulle här blott vilja tillägga, att i många fall estetiska och ej funktionella skäl gjort dessa tankbilar onödigt dyrbara.

Den första fordonsenhetens typ kan alltså bestämmas enbart av tidsfaktorn.

De övriga fordonens typ beror emellertid på en rad ytterligare faktorer.

Riskernas art är av avgörande betydelse. Om inom släckningsområdet finnes påtagligt många eller stora industrier eller andra *storrisker* eller om tätortens bebyggelse är av konflagrationsartad karaktär måste stor vikt läggas på slagkraft. Tag t. ex. ett småländskt industrisamhälle med ett par relativt stora och flera mindre industrier, och där byggnadsmaterialet både på dessa företag och den angränsande bostadsbebyggelsen är trä, och jämför en sådan ort med ett skänskt handelscentrum med flertalet byggnader i sten och endast relativt små industri- och handelsrisker. Även om snabbheten — det första tankfordonet — också i första fallet har sin stora betydelse är det uppenbart, att smålandssamhället måste inrikta sig på en *total släckningskraft*, som är betydligt större än den i skånekommunen. En norrländsk kyrkby eller ett bohusländskt kustsamhälle faller inom de uppenbara konflagrationsriskerna, där *tyngden* i brandkårens utrustning måste bli normgivande.

Nu är det emellertid icke nödvändigt, att taga ut denna tyngd i särskilt dyrbara brandfordon. Relativt billiga jeepar, vars huvuduppgift blir att vara *dels* slagkraft för stora motorsprutor och *dels* tjäna användandet som maskinell slangutläggare kan vara en lösning.

Det är emellertid icke endast tätorten, som skall observeras. Släckningsområdets övriga delar måste ägnas stor uppmärksamhet. Jag skall här peka på två förhållande av stor vikt. *Lantbruket* av idag sker i allt större och större en-

heter. Det är därför naturligt att dess brandskyddskrav tillmätas stor betydelse. Det är inga små värden ett nutida storjordbruk representerar. Skall en brandkår kunna utträtta någon gonting av värde på lantriskerna kräves såväl *snabb insats* som *slagerkraft*. Det är alltså klart, att tankfordonet har stor betydelse. Men här tillkommer en ytterligare faktor beträffande detta. Vägarerna fram till de enskilda gårdarna äro ibland av mindre god beskaffenhet. Detta i sin tur medför, att tankfordonet icke får göras tyngre än att det verkligen under alla årstider förmår ta sig fram. Ofta blir väl följden en kompromiss. Tätorten kan med fördel välja en relativt stor tank, lantbruksriskerna kräver en mindre och lättare. En medelväg, som täcker det övervägande antalet risker blir oftast lösningen.

Skogen är den andra faktorn utanför tätorten jag närmast tänker på. Här blir det väl det lätta, åtminstone delvis terränggående fordonet — jeepen — som närmast faller i tankarna. Även här blir väl i många fall jeepen dragkraften i första hand. Det dragna representeras kanske bäst av en tvåhjulig skogsbrandkärra med verkligt bärbara småmotorsprutor — t. ex. Albin 200 —, slang och den typiska skogsbrandredskap vi alla känner. Naturligtvis bör vattenkärra tagas med i diskussionen — Lennakärran alltså. Jag tror visst att den har sitt värde, men detta värde får ej överskattas. Skall jeepen kunna dra denna kärra fram till brandens närhet krävs relativt godartad terräng med ett någorlunda nät av skogsvägar. För skogens del tror jag mer på en redskapskärra, som förs fram så långt det går, och från vilken lätta sprutor och annan redskap bärs fram till platser, där branden härjar. Jeepen kan sedan med sin ordinarie packning av matarslang användas för slangutläggning i ett senare skede. Pumpkraften kan ha bogserats ut av tankbilen. Jag ifrågasätter f. ö. och i detta sammanhang om icke Lennakärrans burna vatten kan ersättas av tankbilens i det övervägande antalet fall. Med bilismen och bilcamping har förts stora brandrisker ut i skogen. Dessa risker ligga invid vägar, alltså inom tankbilens verkningsområde.

Jag nämnde nyss *bilismen*. Dennes förbrukning av bensin och överhuvud taget den nutida stora oljekonsumtionen har fört ut oljans speciella brandrisker till varje kommun. Idag drages mycket stora mängder olja i tankbilar och

järnvägstankvagnar runt hela vårt land. Vi måste i den stigande trafiken på våra vägar se denna nya brandfara i ögonen. I fortsättningen måste vi räkna med trafikolyckor i stigande omfattning. Relativt många tankfordon komma att bli inblandade. Jag ser det därför nödvändigt, att varje vattentankbil i fortsättningen utrustas med injektor, skumcistern och Kometrör, där skummängden beräknas så att hela vattenmängden kan omsättas i skum och där skumsläckningsanordningarna göras sådana, att endast chauffören och en enda man mycket snabbt kan göra den första insatsen. Dessa anordningar bli icke dyra. Jag vill emellertid särskilt påpeka, att skumsläckning kräver en särskild metodik skild från vattensläckning. Det är alltså nödvändigt att övningarna utsträcks också till detta område. Skumsläckningens kompletteras och förstärkes gärna med t. ex. redskap för pulverdimma.

Man kan om man så vill kalla oljan för en *specialrisk*. Det finns emellertid andra sådana i många samhällen, som kräver sin uppmärksamhet, kem. tekn. industrier, plastbearbetningsföretag m. fl. Många sådana företag arbetar med material, som icke blott är brandfarligt utan där också en viss giftrisk föreligger. Giftverkan pekar särskilt på andningskydd. Personligen anser jag det vara nödvändigt att snart sagt varje brandkår disponerar någon form av fullständigt rökskydd och tror att tryckluftsapparaten blir den bästa lösningen.

Jag vill understryka att den prövning jag nu talar för skall icke blott gälla fordonen som sådana. Utrustningen på fordonen är minst lika viktig. Fordonen skall utan överbelastning förmå bära all den utrustning man anser nödvändig.

Naturligtvis kan det anges flera faktorer än de nu nämnda, som inverka på materialanskaffningen. Jag skall emellertid sätta punkt här för de tekniska synpunkterna och säga några ord om de ekonomiska.

Det är självfallet för mig att brandväsendet aldrig kan bli så starkt att det kan förhindra alla större bränder. Skulle man söka sig till den lösningen, skulle brandförsvarets kostnader bli orimliga. För begränsningen och släckningen av de stora bränder, som säkerligen kommer snarare att öka än att minska måste *samverkan med grannarna* ske. Tanken att brandskadorna komma att öka är utan tvekan pessimistisk. I det fallet är jag också pessimistisk. Den moderna människans ansvarslöshet, obetänksam-

het och en utbredd mentalitet — försäkringsbolag, stat, kommun eller något annat organ betalar — utbreder sig tyvärr allt mer. Så länge vi inte rör på vårt människomaterial, så länge få vi dras med bränder i stigande omfattning. Jag tror att detta betraktelsesätt icke bara är pessimistiskt utan också realistiskt. Ökad brandfrekvens och risk för stigande antal större bränder pekar på ökad samverkan över kommungränserna, kanske rent av på nya storkommuner genom ytterligare sammanslagning. Den egna kårens materialanskaffning måste alltså ske med blickar på att kunna samverka. Denna faktor är av stor ekonomisk betydelse. En förnuftig samordning kan hålla både de egna och de totala investeringarna nere.

Låt mig så till sist summera:

1. Inför en mera betydande fordonsanskaffning bör brandchef och brandstyrelse göra en ordentlig analys av vad orten behöver. Målsättningen bör vara att såväl snabbhet som slagkraft skall finnas representerad.
2. Släckningsinsatsen skall kunna göras med så få man som möjligt. Fordonsbeståndet skall medge en liten men effektiv brandkår. Extra ordinära förhållanden får täckas av billig reservstyrka.
3. Släckningsinsatsen beror icke endast på fordonstyper. Deras utrustning är lika viktig. Fordonen skall utan överbelastning kunna bära all *nödvändig* utrustning. Jag vill understryka nödvändig utrustning. Allehanda krafs, som kommer till användning vart tionde år, kan med fördel lämnas hemma. I de flesta fall kan dessa specialgrejor täckas med någon tidsförlust av annan utrustning.
4. Se fordonsanskaffningen också i ett större, av interkommunal samverkan betingat sammanhang. Tag i detta avseende upp samråd med grannkommuner, slagkraftiga industribrandkårer o. s. v. Normaleldsvådor — om ett sådant uttryck tillåtes — skall den egna kåren klara själv. Den stora brandens besträande måste bygga på samverkan.
5. Tänk icke allt för starkt på reservfordon. Redan i inledningen har jag nämnt att jag icke tror på någon sorts enhetsfordon. Redan i två-fordons enheten ligger en viss reserv. Ytterligare reserv skall och bör kunna organiseras genom tillfälligt förhyrande av fordon under reparationsperioden o. s. v.
6. Rådgör med länsbrandinspektör och brandkonsulent,

Stenor

VULKANISERINGSAPPARAT FÖR BRANDSLANGAR

arbetar automatiskt med hjälp av en säkring, som bryter strömmen vid ett fixerat gradtal — en fullgod garanti mot överhettning.

Fråga efter STENOR STANDARD — den yrkesmässiga apparaten för ett gott arbetsresultat.

Apparaterna utrustas med ett specialelement, som möjliggör vulkning under rätt temperatur även då det gäller slangar av syntetisk fiber.

Vid lagning med STENOR användes med fördel Stenors specialtillverkade reparationslappar med vävinlägg, vilka är mjukt avfasade och smälter in i det skadade partiet utan att lämna störande kanter.

Effekt: 530 watt. Spänning: 120 eller 220 V.

Med varje apparat levereras ett sortiment av reparationsmaterial och nödvändiga tillbehör.

Stenor

— ett yrkesmässigt redskap

Ensamförsäljare:

ANGUS — REDDAWAY COMPANY AB

KRYSSARVÄGEN 17 - NÄSBYPARK
Tel. 56 21 30 (Växel)

MEKANO-SKUM:

Tryckluftskumaggregat
Skumväska
Special-Brandbilar
Länsejektorer

METEOR-SKUM:

Tryckluftskumaggregat
Skumstrålrör
Tryckskumrör
Mellaninjektorer
Pumpinjektorer
Tryckmellanblandare
Skumspinkler

METEOR:

Skumsläckningsutrustningar för
Oljehamnar
Fartyg
Industrier
Hangarer
Flygplatser

METEOR:

Skumslanglänсор
Ejektordrivna avskumningsanordningar för olja

— Konsulterande ingenjörer —

SVENSKA SKUMSLÄCKNINGSS AKTIEBOLAGET

STOCKHOLM
Riddargatan 51
Tel. 67 83 42, 67 83 43

GÖTEBORG
Ö. Skansgatan 3 A
Tel. 10 57 49, 10 57 52

Lastpallar äro brandfarliga

Den amerikanska industrien har en försäkringsorganisation, som bl. a. utger en periodisk skrift *Factory Mutual Record*. I denna behandlas industrins brandfareproblem ävensom åtgärder för att minska riskerna för skador genom naturkatastrofer genom översvämningar och stormar etc.

I ett par av sommarens nummer av denna tidskrift har behandlats en föga uppmärksammande brandrisk inom industrier och varuhus, nämligen travade, tomma lastpallar samt lastpallar belastade med högstaplade samt tätt sammanpackade varor.

Ett brandprov har utförts vid *Factory Mutual Laboratories* med en stapel av tomma lastpallar med 120×120 cm. basyta. Stapeln var sammansatt av 18 st. lastpallar med en bottenyta av c:a $1,5 \text{ m}^2$ och en höjd av c:a 2,5 m. Stapeln sattes i brand och efter fem minuters bränntid konstaterades, att värmeutvecklingen var icke mindre än 25.000 Btu per kvfot golv- och minut. Jämförelsevis kan nämnas, att en öppen cistern om c:a $1,5 \text{ m}^2$ yta med brinnande bensin utvecklar en värmemängd av 10.000 Btu per kvfot och minut svarande mot c:a 27.000 WE per kvm och minut. Den brinnande lastpallstapeln svarar närmast mot en bensinbrand med $3,7 \text{ kvm yta}$. Stapelbrandens intensitet kan följaktligen sägas vara c:a 2,5 gånger större än en brand i bensin med motsvarande utsträckning i ytled. Med högre sta-

pelhöjd hade värmeutvecklingen ytterligare ökat.

Orsaken till den intensiteten hos branden i lastpallstapeln är de tätt intill varandra liggande parallella, brinnande ytorna och den rikliga tillgången till frisk luft för själva förbränningen.

I Amerika är ju vattensprinkleranläggningar synnerligen vanliga inom industrier, varuhus etc., men påpekas här särskilt att högt travade staplar av varor ej effektivt kunna bekämpas med sprinkler, då vattnet endast träffar den översta delen av stapeln. Hettan ökar och flera sprinkler öppna men utan att kunna nedkämpa branden. Däremot bli vattenskadorna stora.

Ett sätt att minska riskerna för stora brandskador är att gruppera staplarna i mindre enheter med en höjd av endast 1,5 meter, men med bibehållande av vattensprinklerinstallation.

En annan åtgärd för att minska möjligheten av intensiv brand i exempelvis kartongpackade varor, staplade på lastpallar är att utföra lastpallarna slutna så att de ej medgiva genomgående luftdrag.

Bild 2 visar en lastpall av sedvanlig konstruktion men med tvärså över bortre gaveln. Gaffeltruckens gaffel kan här endast stickas in från en sida, den närmast åskådaren.

Bild 3 visar en lastpall, i vilken truckens gaffel kan instickas från två motsatta sidor. Lastpallen är avsedd för gaffeltruck med fast avstånd mellan gaffelns armar.

Bild 1. Stapel av 36 tomma lastpallar, d. v. s. dubbelt så många som omtalas använda vid provbranden.

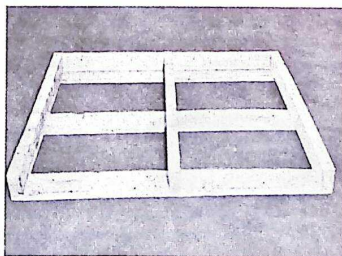

Bild 2. Vanlig lastpall med "dragstopp" vid bortre gaveln. Gaffeltrucken kan endast instickas från en sida.

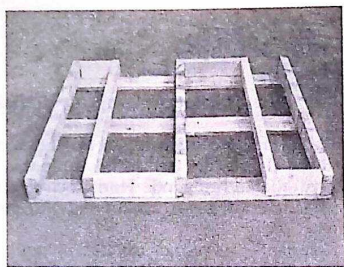

Bild 3. Förslag till lastpall med "dragstopp" men med möjlighet att insätta gaffeltruck med fast gaffelavstånd från motsatta sidor av lastpallen.

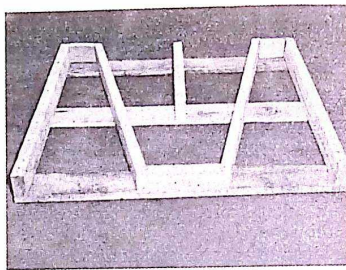

Bild 4. Förslag till lastpall med "dragstopp" för gaffeltruck med reglerbart gaffelavstånd. Gaffeln kan insättas från motsatta sidor av lastpallen.

Bild 4 visar en lastpall för gaffeltruck med variabelt avstånd mellan gaffelns armar.

Samtliga lastpallar äro utförda så att luftcirkulation genom desamma förhindras. Detta medför att i en tätt packad varustapel en brand aldrig behöves befaras med den stora intensitet, som när lastpallarna tjänstgöra som draghåll.

Att lastpallar av trä böra eldskyddsimpregneras är en självklar sak även om den ofta försummas.

Den nya lastpallskonstruktionen har vid flera verkliga bränder fått tillfälle att visa, att de förhoppningar man ställt på dem även blivit uppfyllda.

U. A.

H. G.-pulkan

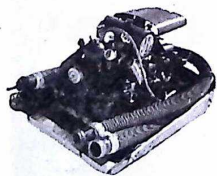
löser transportproblemet i svåra snöförhållanden.

Transporten av lyftbara motorsprutor blir enkel och bekväm. Tillverkas för Albin 600 - 800 - 900 VW, Api 70 - 80 - 900 VW, Magirus, Goliath m. fl. motorsprutor.

Vid livräddning på svaga isar, utläggning och intagning av slang m. m. är pulkan också till fördel.

Under vägtransport.

I terrängen.

H. G.-pulkan

tillverkas med botten av duralplåt, bäryta 1,5 m², vikt 35 kg. Lågt pris. Leverans omgående från lager.

Uppgiv motorspruttyp vid beställningen!

H. A. GUSTAVSSON

Biblioteksgatan 27

ÖSTERSUND

Telefon 133 11

Förslaget till förenklad byggnadslagstiftning

Svenska Brandkårens Riksförbund och Svenska Brandskyddsföreningen har avgivit gemensamt yttrande till Statsrådet och chefen för Kommunikationsdepartementet över förslaget till förenklad byggnadslagstiftning. Vi återge här remissvaret i sin helhet.

Genom remiss den 11 september 1957 har Svenska Brandskyddsföreningen och Svenska Brandkårens Riksförbund beretts tillfälle yttra sig över ett av 1951 års Byggnadsutredning i juni 1957 avgivet betänkande med förslag till förenklad byggnadslagstiftning. Med anledning härav får de båda organisationerna härmed anföra följande.

Det remitterade betänkandet omfattar förslag till dels ändrad byggnadslag, dels ny byggnadsstadga samt motiveringar. De viktigaste skiljaktigheterna mellan nu gällande byggnadsstadga och utredningens förslag är följande. Byggbestämmelserna har i den föreslagna stadgan givits större enhetlighet för att därigenom undvika specialstadganden för vissa orter eller vissa typer av bebyggelseområden. Beslutanderätten i byggärenden har decentraliserats främst till de lokala bygghandledningarna, nämligen byggnadsnämnderna. I syfte bl. a. att hindra att de centrala stadgandena alltför snabbt blir föråldrade har huvudparten av de detaljbestämmelser av huvudsakligen teknisk karaktär, som nu äro intagna i stadgan, överflyttats till tillämpningsföreskrifter, som skall utarbetas av Byggnadsstyrelsen. Utredningen föreslår vidare, att byggnadsordningarna skall utgå. De bestämmelser, som återfinns i dessa, skall i erforderlig utsträckning överflyttas antingen till stadgan eller till tillämpningsföreskrifterna.

Den sålunda skisserade upplägningen av det remitterade förslaget är enligt föreningens och förbundets uppfattning riktig och torde i avsevärd grad bidra till den önskvärda förenklingen av byggnadslagstiftningen. Våra organisationer har även med tillfredsställelse konstaterat, att förslaget till ny byggnadsstadga genom sin disposition i betydande utsträckning vunnit i klarhet och överskådlighet.

Såsom förut nämnts har ur stadgeförslaget utryckts en stor del av de bestämmelser av mera teknisk karaktär, som nu återfinns i gällande byggnadsstadga. Något förslag till tillämpningsföreskrifter, i vilka dessa bestämmelser nu i stället avses att inflyta, har emellertid vid tiden för avgivandet av detta yttrande ännu icke företetts. En bedömning av stadgeförslaget ur brandteknisk synpunkt måste emeller-

tid i viss mån ske även på grundval av vad som kommer att innefattas i nämnda föreskrifter. Såsom exempel härpå må anföras, att i det remitterade förslaget en del stadganden har uppbyggts på vissa grundläggande begrepp, vars innebörd avses komma att definieras först i tillämpningsföreskrifterna. Bl. a. har införts sådana nya och viktiga begrepp som "brandsäker byggnad" och "brandhärdig byggnad".

Det förhållandet att dessa tillämpningsföreskrifter nu icke äro tillgängliga medför, att de båda organisationernas yttranden måste avges med stor reservation för vad föreskrifterna kommer att innehålla. Organisationerna beklagar, att utarbetat förslag till sådana föreskrifter ej föreligger. Utan sådant förslag är det svårt att rätt bedöma innebörden och den verkliga vinsten av utredningens förslag till ny byggnadsstadga. Organisationerna förutsätter, att ett fullständigt förslag till tillämpningsföreskrifter framlägges och remissbehandlas, innan utredningens förslag framlägges i proposition. Vidare förutsätter organisationerna, att de beredes tillfälle yttra sig över kommande förslag till sådana föreskrifter.

Beträffande de föreslagna ändringarna i byggnadslagen och förslaget till ny byggnadsstadga får Svenska Brandskyddsföreningen och Svenska Brandkårens Riksförbund i övrigt anföra följande.

1. Förslag till ändrad byggnadslag.

I 28 § har införts den ändringen att byggnadsnämnden beträffande visst kvarter eller viss del av kvarter kan förklara tomtindelning icke vara erforderlig. Denna uppmjukning av bestämmelserna medför bl. a. att de föreskrifter om minimiavstånd mellan byggnader inom samma tomt och brandmur i tomtgräns, som återfinnes i 40 och 44 §§ i förslaget till ny byggnadsstadga, icke länge gäller om tomtindelning ej är genomförd. Detta kan medföra, att inom områden, som ej är tomtindelade, risk föreligger, att sådan brandfarlig bebyggelse uppstår, som innebär hot mot omgivningen. Det är därför nödvändigt att ifrågakvarter bestämmelser utformas på sådant sätt att dylika spridningsrisker förhindras.

I 81 § återfinnas vissa bestämmelser med förbud att anordna virkes- eller annat varuupplag eller materialgård i närheten av befästning, statlig flygplats eller av annan än staten tillhörig flygplats för allmänt bruk. Kontrollen över att denna bestämmelse efterlevs torde bli va svår, enär enligt förslaget till ny byggnadsstadga byggnadslov ej kräves för dylika upplag m. m. Såsom framhålles längre fram i detta yttrande i samband med behandling av 55 § i förslaget till ny byggnadsstadga anser de båda organisationerna, att byggnadslov bör krävas för virkes- eller annat varuupplag samt materialgård.

2. Förslag till ny byggnadsstadga.

Om byggnadsnämnd.

Enligt utredningens förslag skall brandchefens rätt att deltaga i byggnadsnämndens sammanträden bortfalla. Vidare har de föreskrifter, som återfinns i nu gällande stadga om att byggnadsnämnden i vissa angivna fall skall höra brandchefen, borttagits.

I motiveringarna till dessa förslag till ändringar framhåller utredningen i första hand visserligen nödvändigheten av att byggnadsnämnderna samråder med brandmyndigheterna. Man ger också uttryck för uppfattningen att detta samråd redan nu är tillfredsställande ordnat och att byggnadsnämnderna även i fortsättningen helt visst kommer att finna det angeläget att rådgöra med brandcheferna i tveksamma eller viktigare frågor som berör brandskyddet.

Svenska Brandskyddsföreningen och Svenska Brandkärernas Riksförbund delar tillfullo utredningens uttalande om nödvändigheten av samarbetet mellan byggnadsnämnd och brandchef. Däremot är de båda organisationerna icke av den uppfattningen, att detta samråd överallt är så välordnat, som utredningen hävdar. I städer med yrkesbrandkår torde samarbetet visserligen i regel vara gott. Däremot föreligger i åtskilliga mindre orter alltjämt allvarliga brister härutinnan. Det finns t. o. m. exempel på köpingar och municipalsamhällen, där byggnadsnämnden icke alls låtit brandchefen taga del av byggnadsärendena. År 1953 riktades i Uppsala län en förfrågan till länets 22 landskommuner angående samarbetet mellan byggnadsnämnd och brandchef. Av de 20 svar, som inkom från vederbörande brandchefer, framgick följande: I 2 kommuner närvar brandcheferna vid byggnadsnämndernas sammanträden, i 2 kommuner fick brandcheferna ärendena på remiss före sammanträdena, i 2 kommuner var erfarenheterna i övrigt av samarbetet goda under det att i 14 kommuner brandcheferna helt saknade kontakt med byggnadsnämnderna. Dessa uppgifter lämnades under ett av riksbrandinspektören anordnat

s. k. länsbrandinspektörsmöte. Det framkom därvid även, att förhållandena i många andra län var likartade.

Utredningens förslag att borttaga dels brandchefens rätt att deltaga i byggnadsnämndens sammanträden, dels nämndens skyldighet att i vissa angivna fall höra brandchefen är enligt organisationernas uppfattning synnerligen betänkligt. Såsom utredningen framhåller, kan givetvis brandteknisk sakkunskap icke förväntas till fullo behärskas av byggnadsnämnderna. Det kan därför ofta vara svårt för nämnden att överhuvudtaget bedöma, om ett ärende är av sådan "brandskyddsnatur", att brandchefens hörande kräves. Riktigast synes därför vara, att denna bedömning göres just av brandchefen. Bortfaller emellertid dennes rätt att på förhand få taga del av byggnadsärendena samt att närvara vid byggnadsnämndens sammanträden, föreligger stor risk för att de brandtekniska synpunkterna vid ärendenas behandling ej blir i erforderlig utsträckning beaktade. Detta förhållande kan även återverka menligt för den byggande allmänheten. Flera exempel finns sålunda på att en byggnad, som uppförts utan att brandchefen hörts av nämnden, vid en efterföljande brandsyn befinnas vara behäftad med sådana brandtekniska fel, att ändringsarbeten blivit erforderliga. Kostnaderna för dessa arbeten blir då ofta betydligt större än om ändringen genomförts redan på "ritningsstadiet" för byggnaden ifråga. Oavsett vem som då får betala merkostnaderna medför detta sådant "byggkrångel", som utredningen syftat till att motverka. Samma förhållande gäller då "planer" av olika slag skola upprättas. Vid behandling av sådana ärenden skall tillses att reservtillfarer vid s. k. ändgator och till friliggande höghus finnas, att åtgärder vidtagas för vattenförsörjning ur brandsläcknings-synpunkt m. m. Vid bedömning av dessa frågor är det nödvändigt att brandchefen höres redan på planeringsstadiet.

De båda organisationerna förstår i viss mån utredningens farhågor att byggnadsnämndernas arbete skulle bli va betungande, om ett stort antal tjänstemän, företrädande olika intressen skulle deltaga i byggnadsnämndernas sammanträden. *Ändock vill vi framhålla som en nödvändighet att dels byggnadsnämndens skyldighet att höra brandchefen i viktigare frågor, dels brandchefens rättighet att taga del av byggnadsärendena och framlägga sina synpunkter, i en eller annan form klart kommer till uttryck i den nya lagsiftningen.* Detta synes så mycket viktigare eftersom behandlingen av byggnadsärendena avses att i betydligt större utsträckning än vad nu är fallet delegeras till byggnadsnämnderna.

I detta sammanhang må erinras om de föreskrifter angående brandchefens hörande, som föreslagits i 1951 års Oljeutrednings år 1956 avgivna förslag till förordning om skydd mot brandfarliga vätskor m. m. Här angives i olika sammanhang, att byggnadsnämnd vid tillståndsgivning har att inhämta yttrande av brandchefen. Det är önskvärt bl. a. med hänsyn till syftet att minska "byggkrånget", att samstämmighet råder ifråga om förfarandet vid byggnadsnämndernas behandling av å ena sidan rena byggnadsfrågor och å andra sidan frågor om upplag m. m. av brandfarliga vätskor.

Inledande bestämmelser om byggnade.

Enligt 36 § skall stadgandena i 5 kap. om byggnader ej äga tillämpning inom område med utomplansbestämmelser ifråga om ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring.

Dylika ekonomibyggnader representera ofta stora värden. Den mekanisering och rationalisering, som karakteriserat jordbruket under de senare åren, har medfört, att ekonomibyggnaderna tillhörande denna näringsgren blivit betydligt farligare ur brandsynpunkt än vad förr var fallet. Traktorer användas i stor utsträckning inne och invid byggnaderna. Tork- och elevatordanordningar har installerats. Elektrifieringen har ökat väsentligt. Då vidare dessa byggnader ofta är belägna på platser med stora avstånd till vatten blir en brand i regel omfattande. De årligen utbetalade brandskadeersättningarna efter eldsvådor i jordbrukets ekonomibyggnader uppgår till omkring 20 miljoner kronor. Därutöver kommer de förluster, som uppstår på oförsäkrad egendom. Under treårsperioden 1954—1956 har vid eldsvådor i ladugårdar och stall innebränts omkring 5.500 hästar, nötkreatur, svin och får.

Det är därför enligt de båda organisationernas uppfattning nödvändigt, att brandskyddsföreskrifter i förebyggande syfte finns även för ifrågavarande typer av byggnader och då i första hand för de större ekonomibyggnaderna. Även ur jordbrukarnas eget intresse måste det anses vara av värde att vid ny- eller ombyggnad de ur brandskyddssynpunkt viktiga detaljerna blir utförda på fackmässigt sätt. Detta gäller i första hand eldstäder och skorstenar men särskilt för större ekonomibyggnader även andra byggnadsdelar och anordningar.

Om nybyggnad.

Det förslag i 40 § till förenkling och i vissa fall lindring av nu gällande bestämmelser om minimiavstånd mellan byggnad och tomtgräns motiverar

utredningen bl. a. med att om på någon ort inställer sig behov av större eller mindre avstånd mellan byggnader på skilda tomter, kan detta tillgodoses genom stadsplane- eller byggnadsplanebestämmelser. Enär närmare regler ej angives för de fall, då större avstånd måste krävas ur brandskyddssynpunkt, synes det erfordrerligt, att anvisningar härom givas i de tillämpningsföreskrifter, som Byggnadsstyrelsen skall utge. Särskilt ifråga om större träbyggnader är det föreskrivna minimiavståndet 4,5 meter icke tillfyllest ur brandskyddssynpunkt.

I 44 § har såsom minimimått för det obebyggda områdets bredd generellt föreslagits 9 meter, innan befrielse från uppförande av brandmur kan lämnas. Enligt nuvarande byggnadsstadga föreskrives 12 m.

Någon motivering ur brandskyddssynpunkt har ej förebragts för denna lindring av bestämmelsen. De båda organisationerna anser emellertid, att särskilt vad beträffar höga, brandfarliga byggnader är t. o. m. ett avstånd av 12 m. otillräckligt. Nu gällande avstånd bör därför bibehållas.

Enligt bestämmelserna i 45 § 3 mom. är alla envåningsbyggnader undantagna från kravet på brandsäkerhet eller brandhårdighet.

Det kan då i första hand ifrågasättas, vad som avses med begreppet "envåningsbyggnad". Åtskilliga byggnader har uppförts till mycket stor höjd även om de innehåller endast en "våning". Ett virkesmagasin i Korsnäs har sålunda en höjd av 20 meter. Många andra exempel på mycket höga magasin- och industribyggnader samt utställnings- och idrotts-hallar i ett plan skulle också kunna anföras. Enär dylika byggnader genom sin höjd kan medföra synnerligen stora brandrisker, om de ej uppföras i ur brandskyddssynpunkt lämplig konstruktion, bör de icke jämnställas med envåningsbyggnader med normal våningshöjd och då icke heller helt undantagas från bestämmelserna om brandsäkerhet eller brandhårdighet.

Särskilt ur livräddningssynpunkt är det angeläget att åtminstone beträffande sådana envåningsbyggnader inom den i paragrafen angivna gruppen, från vilka utrymningen vid brand beräknas kunna bli mera tidsödande och svår än normalt, vissa krav ställas på byggnadsdelarnas motståndsförmåga mot brand. Härvid avses bl. a. sådana vårdanstalter av olika slag, där de innevarande icke med egen kraft eller eget förstånd kan snabbt taga sig ut vid brandfara. Såsom ett exempel på vilka risker, som kan uppstå för de innevarande i en envåningsbyggnad av trä vid brand, må nämnas den katastrof, som för tre år sedan inträffade i en envånings skolbyggnad

i Amerika. Brand uppstod i ett lärarrum i skolans mitt, spred sig snabbt via en korridor till ett musikrum, där 31 elever och 3 vuxna personer uppehöll sig. Fönstervägen kunde 16 barn och lärarna rädda sig med återstående 15 barn blev innebrända eller så allvarligt skadade, att de senare avled. Ett flertal dödsolyckor genom brand har även inträffat i världshem, trots att de inneboende varit förlagda i bottenväningen.

Den nedre gräns, "50 platser", som föreslagits för ökade krav på brandsäkerhet för vårdanstalt och därmed jämförlig inrättning synes med hänsyn till vad som ovan anförts vara för hög. Gränsen bör istället sättas vid 25 platser.

Även för enväpningsbyggnader, i vilka inrymmer samlingslokaler för ett större antal personer exempelvis idrottshallar, synes vissa krav på byggnadernas motståndsförmåga emot brand böra uppställas.

Om med hänsyn till kravet på enkelhet i byggnadsstadgan ytterligare stadganden för enväpningsbyggnader ej anses böra belasta 45 §, är det dock de båda organisationernas bestämda uppfattning, att sådana bestämmelser måste intagas i de tillämpningsföreskrifter, som Byggnadsstyrelsen skall utfärda. Detta torde då lämpligen böra ske i anslutning till bestämmelserna i 49 §.

Såsom nyss antytts förutsättes att det i allmänt hållna innehållet i 49 § klarlägges genom detaljanvisningar i Byggnadsstyrelsens tillämpningsföreskrifter.

Detaljbestämmelserna i denna paragraf för tillgodoseande av hälsovården anser organisationerna icke höra hemma i byggnadsstadgan utan bör överflyttas till tillämpningsföreskrifterna.

Om byggnadslov.

I 55 § har influiter en bestämmelse om skyldighet att söka byggnadslov för inrättande av fast cistern eller annan fast anordning för förvaring av brännbara vätskor. Avser åtgärden allenast att tillgodose viss fastighets hushållsbehov, erfordras dock intet byggnadslov.

Emot detta förslag synes intet vara att erinra. Emellertid må erinras om att enligt 1951 års Oljeutrednings betänkande skall bestämmelsen om byggnadslov även gälla för upplag i eller invid ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring, vilka byggnader inom område med utomplansbestämmelser och inom oreglerade områden generellt undantagits från byggnadsstadgeförelagets föreskrifter om byggnadslov. Denna olikhet i de föreslagna bestämmelserna bör tillrättaläggas.

Den i nu gällande byggnadsstadga föreskrivna skyldigheten att söka byggnadslov för *inrättande av virkes- eller annat varuupplag samt materialgård* har bortfallit. Enligt motiveringen skulle förslaget att slopa denna skyldighet innebära ett led i strävandena att minska det s. k. byggkrånget. Utredningen anför vidare, att de syften, som ligger till grund för den nuvarande bestämmelsen, i tillräcklig mån torde kunna tillgodoses med en allmänt hållen bestämmelse om skyldighet för tomtägare att hålla tomten i vårdat skick jämte befogenhet för byggnadsnämnden att ingripa, därest ej så sker. Dylika föreskrifter äro emellertid enligt organisationernas uppfattning icke tillfyllest.

Enligt erfarenhet tillhör just upplagsområdena de brandfarligaste objekten och kan ofta i den mån de brännbara upplagen är olämpligt placerade medföra stora spridningsrisker för kringliggande bebyggelse. Att helt undantaga dessa objekt från skyldigheten att söka byggnadslov är därför enligt de båda organisationernas bestämda mening oriktigt ur brandskyddssynpunkt. Det är tvärtom av synnerligen stor vikt att anordnandet av brandfarliga upplag blir föremål för byggnadsnämndens och brandchefens bedömning innan upplagen redan är inrättade. Risken för att s. k. byggkrånge uppstår torde bli större, om upplagsägaren på grund av de med upplaget förenade brandriskerna först i efterhand nödgas vidtaga erforderliga rättelser. Härvid kan också uppstå kostnader, som kanske skulle varit obefintliga, om de brandtekniska synpunkterna tillgodosetts redan på planeringsstadiet.

De båda organisationerna får sålunda bestämt avstyrka bifall till det föreslagna slopanDET av skyldigheten att söka byggnadslov för brännbara upplag o. d.

Enligt 55 § 2 mom. må utan byggnadslov i viss utsträckning företagas invändig ändring av bostadsbyggnad. Sålunda kan exempelvis i en tvåfamiljsvillla få inredas vindrum utan byggnadslov. Svåra problem av brandskydds- och livräddningsnatur kunna uppstå härigenom. Enligt de båda organisationernas uppfattning böra därför sådana ändringsarbeten, som kan menligt inverka på brandskyddet, icke få utföras utan att byggnadslov härför erhållits.

Enligt de båda organisationernas uppfattning torde sådan befrielse från skyldigheten att söka byggnadslov, som föreslås i 3 mom. samma paragraf, i många fall kunna ske utan att kraven på brandskydd eftersätts. En förutsättning härför synes dock vara, att medgivande av befrielse i första hand lämnas endast för större industriföretag, där byggnads-

arbeten regelmässigt utföras under sakkunnig ledning. Vidare bör brandchefen beredas tillfälle att taga del av byggnadsplanerna.

Byggnadsarbete och tillsyn å sådant arbete.

Den nya bestämmelsen i 65 § om obligatorisk täthetsprovning av skorsten tillstyrkes livligt. Sådan provning bör utföras, innan putstning av skorstenen verkställts och innan golv inlagts.

Det är emellertid önskvärt, att bestämmelsen om denna täthetsprovning icke begränsas till enbart skorsten till centralvärmepanna eller annan större pannanläggning utan utsträcker sig till gälla även för andra skorstenar. Å andra sidan bör fristående skorstenar exempelvis fabrikkakorstenar kunna undantagas från kravet på täthetsprovning, utan att detta menligt inverkar på brandskyddet.

Byggande inom vissa icke planlagda områden.

Av samma skäl som anförts i det föregående bör ekonomibyggnad för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring icke helt undantagas från stadsgans brandskyddsbestämmelser.

Föreskrifterna i 66 § andra stycket är enligt de båda organisationernas mening alltför oklart skrivna. Ej heller ger vare sig den allmänna motiveringen eller specialmotiveringen klart besked om, vilka byggnader som avses.

Det framgår sålunda icke klart, huruvida stadsgandena i ifrågavarande kapitel skall gälla även sådana *enrväningsbyggnader*, vilka skall användas för de uppräknade ändamålen eller om bestämmelserna i likhet med bestämmelserna i 45 § avse endast tvåvåningsbyggnader.

Stöd för att stadsgandena skall tydas på det förstnämnda sättet erhålles i specialmotiveringen, där bl. a. följande säges: "Liksom f. n. innefattar gruppen alla byggnader i tre eller flera våningar, alla sjukhus samt alla fabriker och industriella anläggningar". I den allmänna motiveringen framhållles emellertid, att utredningen syftat till att ha likartade bestämmelser för stad och landsbygd. I betänkandet säges sålunda: "Redan tidigare har utredningen som ett viktigt önskemål framhållit att de nuvarande skillnaderna mellan stad och landsbygd samt mellan olika planformer såvitt möjligt utjämnas. Detta gäller alldeles särskilt bestämmelserna om byggnads yttre och inre anordnande. Det torde vara svårt att uppvisa något bärande skäl, varför väsentligt olika

regler skall gälla för det tekniska utförandet av byggnader, beroende på om de uppföres på den ena eller den andra platsen."

För "fabrik eller annan industriell rörelse" har ej införts någon på personantalet baserad begränsning av föreskrifternas tillämpning. Särskilt om dessa föreskrifter skulle avse även enrväningsbyggnader, innebär det härav följande kravet att brandsäkert utförande fordras för även de minsta fabriksbyggnader. Även om detta ur ren brandskyddssynpunkt kan vara önskvärt, synes det vara alltför strängt att uttrycka denna önskvärdhet i form av ett stadgande.

I sak anse våra båda organisationer, att brandskyddsbestämmelserna för den i 66 § nämnda gruppen byggnader bör vara så nära överensstämmande som möjligt med motsvarande föreskrifter i 45 §. Formuleringen i den förstnämnda paragrafen måste då också förtydligas, så att detta klart framgår.

Beträffande byggnader, som icke är särskilt uppräknade i 66 § innehåller förslaget icke några brandtekniska krav som helst. För exempelvis bostadshus i högst 2 våningar finns sålunda icke några föreskrifter om hur en sådan ur brandteknisk synpunkt viktig byggnadsdetalj som skorstenen skall vara utförd. För garage finns icke heller några krav. Den i 55 § nyinförda bestämmelsen om att byggnadslov fordras för inrättande av cistern e. d. för brännbara vätskor skulle icke heller gälla för landsbygden. Flera exempel kan anföras på sådana ur brandskyddssynpunkt viktiga byggnadsdetaljer o. d., som enligt förslaget icke skulle bli underkastade några föreskrifter på landsbygden.

Svenska Brandskyddsföreningen och Svenska Brandkärnans Riksförbund anse det vara av största vikt, att i den nya byggnadslagstiftningen inrymmes brandskyddsföreskrifter av ovannämnt slag även för landsbygden.

Sammanfattningsvis får Svenska Brandskyddsföreningen och Svenska Brandkärnans Riksförbund i stort sett tillstyrka det framlagda förslaget. Det är dock nödvändigt, att fullständigt förslag till tillämpningsföreskrifter utarbetas och remissbehandlas, innan förslaget förelägges riksdagen. Vidare har organisationerna i sitt yttrande förordat åtskilliga ändringar och jämkningar, som enligt organisationernas mening måste beaktas för att förslaget skall kunna genomföras utan större vådor ur brandsäkerhets synpunkt."

Brittiskt studiebesök i Sverige

I augustinumret 1957 av Brandkärstidskrift har B. Orre vid Statens brandinspektion redogjort för den engelska brandförsvarsorganisationen. Denna redogörelse bygger på ett föredrag, som Englands riksbrandinspektör, *Mr H. M. Smith*, höll vid den tyska brandförsvarsorganisationens, V.F.D.B. kongress i fjol. Då det bör kunna vara av intresse för denna tidskrifts läsare att få reda på något om våra egna utländska kontakter, skall här i korthet redogöras för den studieresa, som *Mr Smith* företog i Sverige i sommar.

Statens brandinspektion håller en ganska intim, fortlöpande kontakt med brandmyndigheter och brandförsvarsorganisationer i många länder, däribland England. I början av sommaren hade *Mr Smith*, sedan 1948 riksbrandinspektör och närmast dessförinnan chef för det under kriget förstatligade engelska brandväsendet, meddelat, att han tillsammans med en kollega, *Mr W. Scott*, vice branchef vid Peeth and Kinross brandkår i Skottland, önskade göra ett studiebesök i de nordiska länderna. I Sverige önskade man studera skogsbrandförsvaret samt vad vi i övrigt hade att visa upp i fråga om brandkårsorganisation, fordon, materiel och brandstationer. I samråd med många goda vänner och medhjälpare uppjordes — och genomfördes sedermera — nedanstående program för resan. Före ankomsten till Sverige fick den brittiska delegationen en redogörelse på engelska för den svenska brandförsvarsorganisationen (Statens brandinspektionens meddelande 1956: 13 A). De båda britterna var således ej helt oförberedda, när de kom hit.

Måndag 12/8: Ankomst med flyg från Oslo. Installation på hotellet. Orientering om programmet. Svenska Brandskyddsföreningens middag.

Tisdag 13/8: Statens brandinspektionens verksamhet. Stockholms brandkår; besök på nya Enskedestationen. Bebyggelsen i de nya stadsdelarna. Båtfärd i Stockholms skärgård, avslutad med middag hos *Mr Smiths* svenske kollega.

Onsdag 14/8: Avresa till Uppsala. Redogörelse för den projekterade nya brandstationen. Besök i domkyrkan, där de omfattande brandskyddsanordningarna demonstrerades.

Brandstationen för borganbrandkårsavdelning i Gamla Uppsala, där också kyrkan och kungshögarna besöktes. Uppsala stads lunch.

Avresa till Skutskär, Skutskärsverken, där särskilt intresse ägnades sågverk och brädgård och de speciella anordningarna för brandvattenförsörjning och för vägvisning. Stor brandövning i brädgården. Middag hos Skutskärsverkens chef, dr Söderquist.

Torsdag 15/8: Avresa till Gävle. Brandstationen. Oljehamnen. Redogörelse för skogsbrandförsvarsorganisationen i Gävleborgs län. Besök på flygbas och brandtorn. Gävle stads lunch.

Avresa till Sandviken. (I förbifarten besök på Valbo brandstation.) Tillverkning, brandförsvarsorganisation och speciella brandskyddsanordningar vid Sandvikens Järnverk. Middag med bruksdisponent Forsberg som värd.

Freitag 16/8: Återresa till Stockholm. Inrikesdepartementets middag.

Lördag 17/8: Återfärd till England (någon Danmarksresa, som ursprungligen planerats, medhans ej denna gång).

Programmet, som bland mycket annat skulle ge den engelske riksbrandinspektören och hans reskamrat en uppfattning om brandförsvarsproblemen vid en stor, svensk träindustri och en stor svensk stålindustri, kan knappast betecknas såsom lindrigt. Det genomfördes emellertid till punkt och pricka. Värdet var hela tiden strålande vackert. En överväldigande

De engelska gästerna — med *Mr Smith* till höger.

Ni har väl inte glömt att prenumerera för år 1958?

Television går brandvakt

De lokala televisionsanläggningarna, s. k. industritelevision eller ITV, har på sista tiden börjat slå igenom som kontroll- och bevakningsinstrument även i den svenska industrin. I USA, Västryskland och på många andra håll spelar den också en viss roll i brandskyddet. Amerika har redan nu över 5.000 sådana anläggningar i drift.

För någon tid sedan berättades i pressen hur man gjort ett försök med TV som hjälpmedel åt brandvakterna på en teater i Malmö. Det ger en inhemsk glimt från det stora användningsområde — inte minst inom brandbevakningen — som de lokala TV-anläggningarna fått. Innan vi tar några exempel ur högen på främst den amerikanska användningen när det gäller ITV, är det motiverat att med en kortare beskrivning presentera ITV, vad den är, hur den tillämpas och vilken effekten blir.

ITV-systemen, som slog igenom i USA för mer än tio år sedan, gör tjänst som allmänt bevakningsinstrument, som övervakare av riskfyllda moment och som kontrollapparatur. Och en enkel anläggning av denna typ bestående av kamera-kamerakontroll-mottagare, vilka till skillnad mot den trådlösa programtelevisionen är förbundna med koaxialkabel, brukar röra sig omkring 10.000—15.000 kr. Till varje mottagare kan man ansluta flera kameror, varvid man kopplar in den ena kameran efter den andra, men det finns också mottagare som medger samtidigt uppfångande av två eller flera kamerabilder eftersom bildskärmen är indelad i sektioner. TV-kamerorna är vidare inställnings- och reglerbara från den plats där observatören och bildskärmen finns.

Effekten av dessa anläggningar blir: Skärpt

gästfrihet visades av brandkärer, kommuner och företag. Undertecknad, som under hela den tid besöket varade fungerade som reseledare fick många tillfällen till utbyte av erfarenheter och till diskussion av gemensamma problem med de båda britterna. Mr Smith och hans färdkamrat bör ha fått en ganska god bild av hur vi har såväl vårt bygdebrandförsvar som vårt skogsbrandförsvar ordnat.

Vilka intryck, som kommer att stanna längst i de brittiska gästernas minne är svårt att gissa. Det finns mycket att välja på: den imponerande

övervakning, ökad säkerhetsmarginal och inbesparing av arbetskraft. Eller med andra ord: Arbetsryddet förbättras och produktionen slipper onödiga avbrott. En annan användning tillkommer de lokala TV-anläggningarna som hjälpmedel vid tids- och metodstudier samt arbetsanalyser, vilka därigenom kan utföras på långt håll från arbetsplatsen och utan att personalen irriteras av tidsstudiemännens närvaro.

Flygbrandbevakningen föråldrad?

För att börja med skogsbrandbevakningen, så använder man sig i Amerika av avståndsmanövrerade ITV-kameror uppsatta i utsiktstorn och dessa fungerar som både tillförligare och billigare brandvakter för stora skogsområden än t. ex. flygbrandbevakningen. Med hänsyn till de stora nationalekonomiska värden som ligger i skogarna och de oerhörda förluster en skogsbrand kan dra med sig, är det ju av synnerlig vikt att man just inom skogsbrandbevakningen får de mest effektiva hjälpmedel till förfogande.

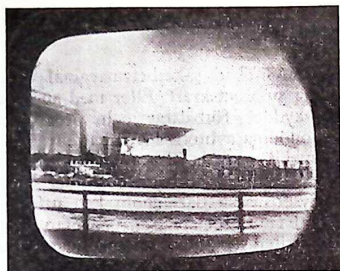
Till skillnad mot den vanligast förekommande formen av ITV sker överföringen i dessa fall trådlöst. Det hela går så till att kamerorna roterar långsamt, och på en särskild skala framför kamerorna kan man på mottagarna i varje ögonblick se åt vilket väderstreck kamerorna är riktade. På så sätt kan man med största noggrannhet från den centrala mottagningsplatsen lokalisera skogsbränder, som är flera mil avlägsna.

Brandfaran i industrin.

Mot bakgrunden av de ofta förekommande brandkatastroferna i gruvor och bergverk säger

brandövningen vid Skutskärsverken, industritelevisionen och de enorma valsverksmaskinerierna i Sandviken, Mr Scotts flygfärd över Gästriklands skogar, suset av vingslagen från Odens korpar i hedna-Sveriges kulturcentrum Gamla Upsala, höghusen i Stockholms förorter, den gemytliga kaffestunden med de musicerande brandmännen på Enskedestationen eller, varför inte, det första mötet med den Röda Honan på kräftkalaset i Sandviken.

Ingvär Strömdahl.

Här följer man på TV-skärmen hur en eldsvåda vid Wards Island, New York, utvecklar sig. Det anges, att med ledning av den översikt TV-kameraerna ger kan insatsen lättare dirigeras.

det sig självt att ITV kan komma att spela en stor roll i gruvdriften när den en gång i tiden blir mera allmänt tillämpad. Vad de amerikanska gruvorna beträffar fyller ITV redan en viss mission i detta syfte. Även Boliden har ITV, men än så länge närmast för kontrollen beträffande anrikningen av blymalm.

Vissa områden i industrin är mer än andra utsatta för brandrisk och i det sammanhanget kan erinras om hur ITV omsatts i praktiken vid amerikanska och mellaneuropeiska gas- och elverker.

Kring årsskiftet 1946/47 applicerade Ohio Power Co. i Brilliant TV-kontroller på sina ångpanneanläggningar. American Gas- & Electric följde tätt i spåren genom att utrusta sina pannor på samma sätt. Resultatet blir att man kan avläsa pannornas vattenståndsmätare på manövertavlan i observationsrummet istället för att som tidigare behöva skicka folk till pannorna med jämna mellanrum för avläsningar. Med ITV bevakar man även ugnarnas automatiska oljebrännarlågor, som alltså observatören vid mottagaren i manöverrummet kan både starta, driva och stänga av t. ex. vid brandrisk.

Vid gasverken använder man television när man tömmer kamrarna och lossar koksen i vagnarna, men också för kontrollen av rökgaser från skorstenarna. ITV kommer dessutom till användning för övervakning av kraftverkens högspanningsledningar och transformatorernas termometrar.

Björn Palm.

Befattningen såsom

vice Brandchef

(tillika brandmästare)

vid Kiruna stads brandkår kungöres härmed till ansökan ledig.

Kompetensvillkor: Enligt § 7 1. mom. brandstadgan.

Lönegr.: 15. Ortsgrupp: 5. Kallortsgrupp V.

Begynnelselön: 17.244: —.

Slutlön: 20.112: —.

Fria uniformspersedlar enl. gällande beklädnadsplan.

Befattningshavare är skyldig att bebo tjänstebostad inom brandstationen och härför erlagga fastställd hyra, samt att ställa sig till efterrättelse för tjänsten gällande bestämmelser i brandlagen, brandstadgan, stadens brandordning och gällande löne- och pensionsbestämmelser.

Sökande, som för löneklassuppflyttning önskar tillgodoräkna sig tidigare likvärdig tjänst, skall meddela detta i ansökan.

Till Brandstyrelsen ställd ansökan, jämte övriga handlingar, sökanden önskar återropa insändes till Brandchefen i Kiruna senast den 25 januari 1958.

Föreskrivet läkarintyg avgives först efter anmodan.

Närmare upplysningar lämnas av Brandchefen, tel. 122 51 efter den 8 januari 1958.

Kiruna den 1 december 1957

Brandstyrelsen.

Befattningen såsom

vice Brandchef tillika brandmästare

vid Kramfors stads brandkår meddelas härmed till ansökan ledig.

Kompetenskrav enligt brandstadgans 7 §, lägst brandmästarkurs kat. I.

Lön: 15 lönegr. Beklädnad: 528: — kr/år.

Tjänstebostad — familjebostad — tillhandahålles ej.

Den som för löneklassuppflyttning önskar tillgodoräkna sig tjänst i liknande anställning skall anmäla detta i ansökan.

Ansökningshandlingarna skola vara brandstyrelsen i Kramfors tillhanda senast den 26 december 1957.

Brandstyrelsen.

Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1954

1. (Dnr 73/1954 Inr. dep.)

Ang. sötningstaxa.

Vid sammanträde den 29/3 1953 beslöto kommunalfullmäktige i *Holmedals kommun* att antaga ett av brandstyrelsen upprättat förslag till sötningstaxa för kommunen. Tillika beslöto fullmäktige att i de i taxan angivna priserna skulle utgå ett tillägg om 20 %. *Länsstyrelsen i Värmlands län*, vars prövning besluten underställdes för fastställelse, resolution den 30/6 1953, fastställde med stöd av 38 § i den för kommunen gällande brandordningen dels den antagna sötningstaxan med lydelse, som framginge av resolutionen, *dels ock tillägget* å taxan om 20 %, varjämte länsstyrelsen förordnade, att taxan med därå utgående tillägg skulle lända till efterrättelse fr. o. m. den 1/7 1953. I besvären yrkade skorstensfejaren *E. Aloxander*son, att å de i sötningstaxan angivna priserna måtte utgå ett tillägg av 32 %. *Regeringsrätten* hemställde, att Kungl. Maj:t ej måtte finna skäl att göra ändring i länsstyrelsens resolution i vad den överklagats. — Vid målets föredragning inför *Kungl. Maj:t i statsrådet* den 4/6 1954 beslöts i enlighet med regeringsrättens hemställan.

2. (Dnr 84/1954 Inr. dep.)

Ang. föreläggande att vidtaga brandskyddsåtgärd.

Enligt protokoll över en den 9/5 1950 förrättad brandsyn inom en *C. M. Ericson* tillhörig fastighet med adressnr 13 vid Klockaregatan i Lindsberg beslöt *brandsynenämnden* i staden förelägga *Ericson* att senast den 1/9 1950 hava försett oljetanken i pannrummet med skyddsakar av betong eller skyddsmur i enlighet med sprängämnesinspektionens anvisningar nr 39: 2 1947 angående oljeledningsanläggningar för fastighetsuppvärmning, speciellt bostadshus. *Länsstyrelsen i Örebro län*, där brandchefen i Lindsberg i skrivelse den 31/5 1953 anmälde att klaganden icke fullgjort föreläggandet, resolution den 29/12 1953, förelade med stöd av 12 § brandstadgan klaganden att vid vite av 500 kronor senast den 1/5 1954 hava vidtagit de åtgärder, som angivits i ovannämnda protokoll. *Regeringsrätten*: ej ändring, dock att den tid, före vilken föreläggandet vid stadg. åvenyt skulle vara fullgjort, bestämdes till den 1/10 1954.

3. (Dnr 107/1954 Inr. dep.)

Ang. föreläggande av brandchef.

Brandchefen i Kristinehamn förelade den 25/11 1952 *B. Nyvall* att före den 1/4 1953 hava vidtagit sådana åtgärder att *Nyvall* tillhöriga stadsägan nr 1228 i kv. Krokodilen i *Kristinehamn* ej användes för upplag av trävaror eller annat material som kunde bedömas farligt för omgivningen, om brand skulle uppstå. *Länsstyrelsen i Värmlands län*, där klaganden anförde besvär med yrkande, att brandchefens föreläggande måtte upphävas, resolution den 4/6 1953, fann ej skäl bifalla besvären, varjämte länsstyrelsen bestämde den tidpunkt, före vilken det i

”brandsynenämndens” föreläggande omnämnda virkesupplaget skulle ha borttagits, till den 1/2 1954. *Regeringsrätten*: ej ändring, dock att den tid, före vilken klaganden skulle hava låtit borttaga ifrågasvarande upplag, bestämdes till den 1/7 1954.

4. (Dnr 159/1954 Inr. dep.)

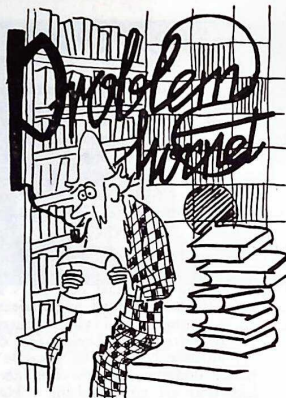
Ang. föreläggande att vidtaga brandskyddsåtgärd.

Enligt protokoll den 27/7 1953 över en den 4/7 förrättad brandsyn förelades *H. Almer* såsom ägare till en villa med adressnummer 8 vid Amiralsvägen i Saltsjöbadens köping att senast den 1/9 s. å. hava låtit anbringa en järnstege utmed byggnadens norra yttervägg från 2 boningsrum i vindsvåningen ned till marken. *Länsstyrelsen i Stockholms län*, där klaganden häröver anförde besvär med yrkande att föreläggandet måtte undanröjas, resolution den 13/11 1953, fann icke skäl att göra ändring i klandrade beslutet i vidare mån än att den tid, före vilken det meddelade föreläggandet skulle vara fullgjort, bestämdes till den 15/2 1954. *Regeringsrätten*: ej ändring, dock att den tid, före vilken föreläggandet skulle vara fullgjort, bestämdes till den 1/1 1955.

5. (Dnr 184/1954 Inr. dep.)

Ang. klander av ett brandstyrelsens beslut.

I § 13 i gällande tjänstgöringsreglementet för Västerås stads ordinarie befattningshavare stadgas bl. a.: Befattningshavare må ej utan myndighets medgivande åtaga sig tjänst, avlönat uppdrag eller annat uppdrag, som icke är av uppenbart tillfälligt beskaffenhet, eller idka förvärvsverksamhet. Medgivande må vägras endast där myndigheten finner sysslan vara hindrande för tjänsten eller kunna påverka befattningshavarens handläggning av ärenden i tjänsten. Enligt § 1 i reglementet avses i detta med myndigheten den styrelse eller nämnd, under vilken befattningen närmast lyder. — Vid sammanträde den 30/6 1953 beslöt *brandstyrelsen* avslå en av *brandmannen i Västerås K.-A. Dahlström* gjord ansökan om medgivande att på fritid idka försäljning av brandredskap utanför staden. Häröver anförde *Dahlström* besvär hos *magistraten* i staden med yrkande, att *magistraten* med upphävande av *brandstyrelsens* beslut måtte medgiva honom rätt att bedriva ifrågasvarande verksamhet. Till stöd för sin talan androg *Dahlström* bl. a., att ett dylikt medgivande för honom icke kunde på något sätt menligt inverka på hans tjänstgöring vid brandkåren. Genom beslut den 30/9 1953 lämnade *magistraten* besvären utan bifall, enär *brandstyrelsens* beslut icke visats vara olagligt i något av de hänseenden, som omförmälas i 76 § lagen om kommunalstyrelse i stad. Över *magistratens* beslut anförde *Dahlström* besvär hos *länsstyrelsen* i *Västmanlands län* med yrkande, att *länsstyrelsen* måtte med undanröjande av *magistratens* beslut bifalla hans *magistraten* förda talan. Till stöd härför anförde *Dahlström* ytterligare, med hänvisning till 3 st. i övergångsbestämmelserna till brandstadgan samt § 13 i ovannämnda tjänstgörings-

Kan Du klara följande frågor?

- 1 a) Innebär det någon fara för en strålförare om han med en 10 mm stråle skulle spruta mot kontaktleddningen (16.000 volt) över ett järnvägsspår? Avståndet mellan strålröret och ledningen beräknas i detta fall till 6 meter.
- b) Är risken större eller mindre om man i ovanstående exempel använder havsvatten i stället för sötvatten?
- c) Är risken större eller mindre om man i ovanstående exempel använder skum (luftskum) i stället för sötvatten?

reglemente, att brandstyrelsens klandrade beslut icke vore lagligen grundat. *Länsstyrelsen*, utslag den 19/12 1953: Enär magistraten endast prövat lagligheten av brandstyrelsens beslut i de hänseenden som oförmälas i 76 § lagen om kommunalstyrelse i stad, men av Dahlström till stöd för besvärerna åberopade skälen jämväl böra bli föremål för sakprövning, samt en dylik prövning icke bör hos länsstyrelsen omedelbart äga rum, prövar länsstyrelsen skälligt att, med undanröjande av magistratens beslut, visa målet åter till magistraten för ny behandling. *Regeringsrätten*: Enär magistratens prövning av Dahlströms talan författingsenligt kunnat avse allenast frågan huruvida brandstyrelsens klandrade beslut vore olagligt i något av de hänseenden, om vilka förmäles i 76 § lagen om kommunalstyrelse i stad, samt länsstyrelsen förty icke bort visa målet åter till magistraten för ny behandling utan haft att i anledning av Dahlströms besvär över magistratens beslut jämväl för sin del pröva målet jämlikt nämnda lagrum, alltså och då länsstyrelsen icke ingått på sådan prövning, prövar regeringsrätten lagligt att, med undanröjande av länsstyrelsens utslag, visa målet åter till länsstyrelsen för ny behandling.

Stig G. Holmberg.

- 2 a) Angiv någon lämplig metod att evakuera grisar ur en ladugård där höskullen tagit eld. Det förutsättes att grisarna är så stora, att de icke kunna bäras ut.
- b) Innebär sådant räddningsarbete så stor fara (med tanke på instörtning) att man bör avstå från försöket?

Svar i nästa nummer.

Svar på frågorna i nr 11/57:

- 1) Är rödsprit eldfarlig olja av första klass?
Svar Inte enligt nu gällande förordning om eldfarliga oljor då rödsprit — till skillnad från exempelvis bensin — är blandbar med vatten. Detta betyder icke, att rödsprit är en icke farlig vätska i brandskyddshänseende och en ny förordning om brandfarliga vätskor kommer troligen att innehålla ändring i klassindelningen.
- 2) För släckning av en eldsvåda blir det nödvändigt att göra ett ganska kraftigt ingrepp i annans rätt (avspärra brandplats, eller taga i anspråk andras bilar, eller beordra folk delta i släckningsarbetet eller kanske riva en byggnad).
Får sådan åtgärd vidtagas av a) Brandchefen?
b) Befälhavaren för släckningen? c) Annat brandbefäl på brandplatsen än befälhavaren? d) Vilken brandman som helst? e) Varje enskild person, som deltagar i släckningen?
Svar: Brandchefen eller — om brandchefen icke är närvarande vid släckningen — befälhavaren för släckningen äger företaga sådan åtgärd, om den befines nödvändig. Ingrepp av ringa omfattning, exempelvis att slå in en dörr eller liknande, får också göras av annan än befälhavaren, om dennes föreskrift därom lämpligen icke kan inhämtas.
- 3) Under utryckning till en brandplats skall en bro passeras. Uppsatta skyltar anger en högsta tillåten belastning av 3 ton. Bilen väger 5 ton. Får den köras över bron? Vem bär ansvaret, om bron rasar och en olycka inträffar?

Svar: Förbudsskylten gäller icke för utryckningsfordon, som alltså får köras över oberoende av tyngden. Överkörningen kräver dock stort omdöme, och brandkåren bör i förväg vara orienterad om vilka svaga broar inom området, som de kan taga risken att passera med tunga bilar. Om bron inte håller och en olycka inträffar kan det visa sig, att både chauffören och befälhavaren är ansvarig. Chauffören, därför att han är den ansvarige för körningen av fordonet, och befälhavaren, därför att han inte förbjutit överkörningen, vilket han haft rätt att göra.

Eric Ström.

UPPROP

För några år sedan kom ett par polska makar som flyktingar till Sverige. De hade sett bättre dagar i sitt hemland, vilket de nu tvingades att lämna som politiska flyktingar.

I Sverige har dessa båda makar drabbats av mycket svåra prövningar. På grund av kroppslig svaghet har mannen nästan hela tiden varit urståndsatt att arbeta. Hustrun tog restaurangjobb och lyckades genom hårt och för henne mycket ovant arbete hålla nöden från dörren. Hon var i sitt hemland lärarinna men kunde givetvis aldrig tänka på att i Sverige få utöva sitt eget yrke.

Nu är också hon sedan över ett år sjuk, obotligt sjuk. Makarnas enda inkomst är sedan länge sjukkasseersättningen, men snart kommer också den att upphöra. Då återstår för dessa båda kämpande människor endast socialhjälp i ett främmande land, till vilket de flytt med så rika förhoppningar.

Anledningen till att jag fått löfte att i denna tidskrift nämna just dessa båda flyktingar och vädja om en julgåva till dem är följande:

Mannen ifråga var under sin tid som ämbetsman i Polen bl. a. sekreterare i De polska brandkärnans riksförbund. I denna egenskap verkade han på ett mycket förtjänstfullt sätt för goda och kamratliga kontakter mellan polskt och svenskt brandväsende. Dessförinnan var han under flera år adjutant hos Warszawas brandchef, kommandant Prokopp.

Under min mångåriga kontakt med flyktingnöden har jag sällan mött ett så tröstlöst flyktingöde som dessa båda makars. Sedan de för många år sedan förlorade sitt hem i Polen har de aldrig ägt något annat fäste än olika slags inackorderingsrum, samtliga utan kokmöjligheter. Alla vägar har varit stängda för dem.

Om de en enda gång till i livet finge disponera en liten penningssumma, kunde möjligen deras bostads- och sysselsättningsfråga lösas. Varje form av verksamhet kräver ju ett litet startkapital. Nu gäller det också att bereda hustun så god vård som möjligt.

Jag vet, att den aktade yrkeskår, som nås av dessa rader, likasom vi alla haft rika tillfällen att hjälpa människor i nöd. Samtidigt har jag känt en stark uppfordran att i detta speciella fall vädja just till Er. Om denna vädjan kunde utlösa en kollegial hjälpaktion för en gammal brandkårsarbetare från ett hårt provat land, skulle förvisso mycket vara vunnet.

Under frågans behandling har jag mött en enastående beredvillighet hos ordföranden i Svenska Brandkärnans Riksförbund, landshövding Allan Nordenstam, och förbundsdirektören Arne Hegen. Jag är förvissad om att möta ett liknande gensvar inom förbundet i övrigt.

De eventuella julgåvorna, för vilkas förvaltning jag tillsammans med direktör Hegen lovat att ansvara, insätts lämpligast på Svenska Brandkärnans Riksförbunds postgirokonto nr 4870, Jakobsgratan 14, Stockholm C. A de hårt prövade makarnas vägnar tackar jag varmt redan i förväg.

Stockholm den 20 november 1957

Einar Rimmerfors

Socialsekr., Ledamot av Riksdagens Andra kammare.

Svenska Brandkärnans Riksförbund vill instämma i riksdagsman E. Rimmerfors framställning och hoppas på stor givmildhet.

Allan Nordenstam

| *Arne Hegen*

Litteratur

Brandfarliga kemikalier, vätskor, gaser m. m.

Brandfarliga kemikalier, vätskor, gaser m. m. Sammanställd av brandkapten Göran Bergström.

Förlag: Svenska Brandkärernas Riksförbund. Pris: Kr. 2: 50.

Rekvireras hos Svenska Brandkärernas Riksförbund, Jakobsgratan 14, Stockholm C. Postgiro 4870.

I flera år har den tidigare boken på detta område "Handledning ang. brand- och explosionsfarliga samt giftiga ämnen m. m." av H. Rosencrantz ej funnits att få. Nu föreligger en ny broschyr. Uppgifterna i denna äro hämtade ur National Fire Codes "Flammable Liquids, Gases, Chemicals and Explosives" samt ur den tidigare svenska broschyren. Dessutom har tillkommit åtskilliga för landet speciella ämnen, vilka icke har funnits med i de nämnda verken.

Uppgifterna i broschyren omfattar tekniska data, lagringsbestämmelser, lämpliga släckningsmedel m. m. De äro icke uttömmande utan få betraktas som ett hjälpmedel för brandsynförrättare och släckningsledare.

A. H.

Undersökning av brandslang.

"Untersuchungen an Feuerlöschschläuchern" av dipl. ing. Arnold Krüger.

Förlag: Forschungsstelle für Feuerlöschtechnik, an der Technische Hochschule, Karlsruhe.

Pris: c:a 18 DM.

Rekvireras hos bokhandlarna.

Sedan ett flertal år tillbaka har vid forskningsstället för brandsläckningsteknik vid Tekniska Högskolan i Karlsruhe bedrivits ingående undersökningar av slang. Dipl. ing. Arnold Krüger har varit chef för detta och redovisar resultatet i "Untersuchungen an Feuerlöschschläuchern" utgiven i juli 1957.

Undersökningen har bl. a. omfattat försök avseende värme- och frostbeständighet, förruttelse, åldring, ljustverkan, kemikaliers inverkan m. m. Försöken har utförts på en stor mängd slangar av olika fabrikat och av olika material. De problem, som behandlas i boken, äro många och av samma slag som dem, vi har här i landet. Boken är ett synnerligen gott tillskott till litteraturen på brandförsvarets område. Priset är den väl värd.

A. H.

SUPERTYFON[®]

för brandalarm

Stor hörbarhet.
Ringa luftförbrukning.
Oberoende av elektrisk ström.
Drivas från fristående behållare eller befintlig tryckluftledning.

Begär prospekt
nr 480

KOCKUMS

MEKANISKA VERKSTADS AB • MALMÖ
GRUNDAT 1840

Några leveranser under senaste tiden:
Borgholm — Gammelstad

BRANDBILAR

från

AB MOLIN & WESTBERG

Mäster Johansgatan 5, Malmö

Tel. 388 40

Tel. 97 59 12

Notiser

Landshövding A Tottie

har inträtt som ny ordförande i 1954 års brand-lagsrevision efter framlidne landshövding A. Westling.

Till vice brandchef

i Norrköping har utsetts vice brandchefen Ingemar Knutsson, Eskilstuna.

Som bilaga

till detta nummer följer "Övningsprogram för år 1958".

Innehållsförteckning

för år 1957 är inhäftad i detta nummer.

Pärmar till Brandkärstidskrift

finnas utförda i röd klot med riksförbundets emblem i guld på framsidan och tidskriftens namn och årtal på ryggen. På pärmens 3:e sida är samlingsflikar fastsatta, där tidskriften under året kan förvaras.

Pärmar för äldre årgångar kunna även rekvideras. Uppgiv vid rekvisitionen önskat årtal. Priset är kr. 3:— per pärm + porto. Rekvisition hos AB Ystads Centraltryckeri, Ystad.

Offentliga brandskyddsföreskrifter.

Kompletteringstryck nr 6 till Offentliga brandskyddsföreskrifter har fått formen av ett nytryck av boken, vars andra upplaga det utgör. Ersätt sålunda alla de föregående sidorna, *utom* försättbladet, som har Ert boknummer, med dessa nya.

Orsaken till denna anordning är dels att föregående upplaga är slut, dels att den ursprungliga boken med de införda fem kompletteringarna börjar bli svårsläst. Då här till kommer att kostnaden för erhållande av överexemplar är relativt ringa, när boken ändå tryckes om, har det synt mig lämpligast utgiva ändringen i denna form. Det är ju av ovan-

stående klart att den som köper en ny bok får betala avsevärt mycket mera, än prenumeranterna, som får den i form av en ändring.

Arrangemanget har dock icke enbart fördelar. Det uppstår den olägenheten att markering av nyheter genom kantstreck denna gång bortfaller. För den skull redovisas nedan gjorda förändringar, utöver omredigering (sidnummerbyte, m. m.).

Sålunda ha bestämmelserna för rökrörsanslutna oljekaminer intagits. Byggnadsstyrelsens senare anvisningar, avseende brandmurskonstruktioner, imrör och ventilation ha införts. Utvidgning av provnings-tvång (S-märkning) bl. a. av handverktyg återfinnes, liksom installationsföreskrifter för lantgårdars ekonomibyggnader. Ändring i hotell- och pensionatstadgan är likaledes intagen. "Godkännande"-bilagorna ha aktualiserats.

Därutöver har bildmaterialet, främst avseende uppvärmningsanordningar, utökats.

Eric-S. Åkerhielm.

*

Ändringstrycket kostar 10:— kr. och utsändes automatiskt till dem som tidigare prenumererat på ändringstryck. Nya böcker beställs hos Svenska Brandkärernas Riksförbund, Jakobsgatan 14, Stockholm C. Postgiro 4870. Pris 30:— kr.

Red.

BYXOR

Larmbyxor i blå kommiss samt uniformsbyxor i diagonal.

Prov och offert sändes på begäran.

Brage Petterssons Klädesindustri

ÖREBRO - Tel. (019) 12 21 48

TILL SALU

1 st begagnad ambulans, Volvo, typ PV-810, årsmodell 1943.

Närmare uppgifter kan erhållas efter hänvändelse till Centrala Inköpsavdelningen, Boliden, tel. Skellefteå 606 00.

BOLIDENS GRUVAKTIEBOLAG

GRUVFÖRVALTNINGEN

Boliden

Register

över brandförsvarmål i Regeringsrätten,
redovisade i denna tidskrift år 1957.

Brandordning:

Fastställande av brandordning (Oppmanna-Vånga),
2/1953, nr 6.

Brandskyddsåtgärd:

Gräns mellan brädgård och omgiv. bebyggelse, 11/
1950, nr 1.

Säkerhetsanordningar i arbetslokal, 4/1953, nr 6.

Anordnande av brandhärdig beklädnad, 5/1953, nr 6.
Takaräcke till skorsten, 1/1953, nr 6.

Gräns mellan vedupplag och omgiv. bebyggelse,
6/1953, nr 7.

Anordnande av brandhärdig beklädnad, 7/1953, nr 7.

Nedrivande av skorstenar, 10/1953, nr 8.

Anordnande av ny taktäckning, 12/1953, nr 8.

Flyttning av imrör, 14/1953, nr 9.

Brandhärdig beklädnad av dörr m. m., 15/1953, nr 9.

Ommurning av skorstenar, 16/1953, nr 10.

Anordnande av skyddsskar för oljetank, nr 2/1954,
nr 12.

Förbud att anordna brännbart upplag, nr 3/1954,
nr 12.

Anordnande av livräddningsstege, nr 4/1954, nr 12.

Brandstation:

Uppförande av brandstation, 8/1953, nr 7.

Brandstyrelsebeslut:

Klander av brandstyrelsebeslut (antagande av brand-
förmän), 12/1950, nr 1.

Klander av brandstyrelsebeslut (antagande av brand-
mästare), 3/1953, nr 6.

Klander av brandstyrelsebeslut (uppsägande av
skorstensfejare), 11/1953, nr 8.

Klander av brandstyrelsebeslut (innehav av uppdrag
vid sidan av brandtjänsten), 5/1954, nr 12.

Byggnadsföretag:

Återställande av brandskadad byggnad, 13/1950, nr 2.

Flyttande av byggnad, 14/1950, nr 2.

Borttagande av byggnad, 17/1950, nr 3.

Rivning av byggnad, 21/1950, nr 4.

Borttagande av byggnad, 23/1950, nr 4.

Återställande av brandskadad byggnad, 24/1950, nr 4.

Borttagande av resterna av brandskadad byggnad,
25/1950, nr 4.

Återställande av brandskadad byggnad, 26/1950, nr 5.

Borttagande av byggnad, 27/1950, nr 5.

Avröjande m. m. av tomt, 17/1953, nr 10.

Borttagande av byggnad, 19/1953, nr 10.

Rivning av brandskadad byggnad, 20/1953, nr 11.

Återuppförande av en nedbrunnen byggnad, 22/1953,
nr 11.

Sotningstaxa:

Höjning av sotningstaxa, 9/1953, nr 8.

Höjning av sotningstaxa, 1/1954, nr 12.

Fastställande av sotningstaxa, 13/1953, nr 9.

Bemärkelsedagar

40 år.

4/1 Wendel, G., brandchef, Karlstad.

5/1 Sommar, R., brandkapten, Stockholm.

Till salu

FRONTPUMP

Albin 1800 F. Obet. beg. Synnerligen
förmånligt pris.

H. CHRISTOFERSON & CO.
Arkaden - Göteborg C.

Vindsinredning:

Borttagande av vindsinredning, 15/1950, nr 2.

Förbud att använda vindsrum, 16/1950, nr 2.

Borttagande av vindsinredning, 18/1950, nr 3.

— " — 19/1950, nr 3.

— " — 20/1950, nr 3.

— " — 22/1950, nr 4.

— " — 18/1953, nr 10.

— " — 21/1953, nr 11.

— " — 23/1953, nr 11.

Målen ha avgjorts under åren 1950, 1953, 1954.
(Tidskriftens nr står sist.)

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

Organ för Svenska Brandkärnans Riksförbund
Utkommer omkring den 15 varje månad

Prenumerationspris: 7: — kr/år. Vid samtidig
beställning av minst 5 ex. = 5: —
kr/år.

(Likvid sändes till Brandkärstidskrift,
Jakobsgatan 14, Stockholm. Postgiro
48 70.)

Redaktör och ansvarig utgivare: Brandchef
A. Ekberg, V. Promenaden 55, Norr-
köping. Tel. 293 70.

Annonschef: Förbundsdirektör A. Hegen, Ja-
kobsgatan 14, Stockholm C. Telefon
10 50 25.

OBS! Annonsmanuskript måste vara annons-
chefen tillhanda senast den 20 i måna-
den före den, då annons önskas införd.

Antal ex.

BESTÄLLNINGSLISTA å litteratur

.....	<i>Allmänna grunder och förfaringssätt vid eldsläckning</i> , av R. Stridbeck, 1944	å 1:—
.....	<i>Allmänna synpunkter på bebyggelse med hänsyn till brandrisk och släckningsmöjligheter</i> , av R. Götherström, 1945	å 0: 75
.....	<i>Anvisningar för landsbygdens brandsynförrättare vid utskrivande av brandsyneprotokoll</i> , av E. Rosinander, 1945	å 0: 75
.....	<i>Brandfarliga elektriska anordningar</i> , av R. Götherström, 1945	å 0: 75
.....	<i>Brandfarliga kemikalier, vätskor, gaser m. m.</i> , av G. Bergström, 1957	å 2: 50
.....	<i>Brandförsvarshandbok för kraftanläggningar</i> , 1946	å 3:—
.....	<i>Brandkärernas slangproblem</i> , av I. Strömdahl, 1953	å 5:—
.....	<i>Brandpumpar</i> , av H. A:son Moberg, 1956	å 3:—
.....	<i>Brandskyddsritningar för lantmannabyggnader</i> , av Lantbrukets Brandskyddskommitté, 1952	å 22: 50
.....	<i>Brandsläckning i oljebamnar</i> , av N. Grönvall (särtryck), 1952	å 0: 50
.....	<i>Brandsyn i offentliga samlingslokaler</i> , av T. Mohlin, 1946	å 0: 50
.....	<i>Brandsyn å industrier</i> , av Chr. Möller, 1945	å 0: 75
.....	<i>Brandsyneprotokoll</i> (148×210 mm) i häften om 50 duplikat	å 2: 75
.....	” (210×297 mm)	å 0: 06
.....	” (210×297 mm) i häften om 25 duplikat	Minst 100 ex. å 5:—
.....	” (210×297 mm) i block om 25 triplikat	å 3: 25
.....	<i>Eldsläckningsräkningar</i> , i block om 25 triplikat, 1953	å 3:—
.....	<i>Eldsvådors förebyggande. Handledning för brandcheferna i våra mindre sambällen</i> , av R. Stridbeck, 1951	å 0: 50
.....	<i>En brandkär och dess försäkringar</i> (särtryck), av H. Tellmar, 1957	å 0: 75
.....	<i>Formulär till årsberättelse</i> , block om 20 blad, 1948	å 2:—
.....	<i>Friktionsförluster i tryckslang och snabbkopplingsrör</i> , av I. Strömdahl, 1954	å 0: 50
.....	<i>Grunder och principer för brandväsendets ordnande i våra sambällen och på landsbygden</i> , av R. Stridbeck, 1942	å 0: 50
.....	<i>Handbok i oljeledning</i> , av A. Billberg, 1954	inb. å 24:—
.....	<i>Handeldsläckningsapparater</i> , av S. Westling, 1948	å 0: 25
.....	<i>Handledning i eldsläckningstjänst</i> , av B. Hermanson, 1947	å 3: 50
.....	<i>Hjälpredda för landsbygdens brandsynförrättare</i> , av V. Tell, 1951	å 1:—
.....	<i>Instruktion för motorsprutskötare</i> , av P. Lundgren, 1945	å 0: 75
.....	<i>Kontrolljournal för brandmateriel</i> , 1952	å 1: 50
.....	<i>Lagar och förordningar ang. eldfarliga oljor och explosiva varor</i> , av V. Sommar, 1950	å 0: 50
.....	<i>Landsbygdens brandalarmeringsproblem</i> (särtryck), 1955	å 2: 50
.....	<i>Nya förordningen om explosiva varor</i> , av A. Billberg (särtryck), 1949	å 0: 25
.....	<i>Offentliga brandskyddsföreskrifter</i> , E.-S. Akerhielm, 1957	å 30:—
.....	<i>Om brandchefens skyldigheter och rättigheter enl. den nya brandlagstiftningen</i> , av A. Ekberg, 1945	å 0: 75
.....	<i>På eldsvådeplatsen</i> , av P. Lundgren	å 0: 50
.....	<i>Räknesticka för beräkning av vattenmängder m. m.</i> , jämte beskrivning, 1954	å 7:—
.....	<i>Rökskydd, studiecirkel</i> om två brev, 1952	ex. per st. 0: 75
.....	<i>Rökskyddsmaterielen vid mindre brandkärar</i> , av V. Sommar, 1948	å 0: 75
.....	<i>SBF:s principritningar</i> , större formatet, 1951	å 12:—
.....	” mindre formatet, 1951	å 8:—
.....	<i>Skogsbrandsläckningens teknik</i> , av R. Hjorth och T. Mohlin, 1951	å 1: 50
.....	<i>Slang och slangvärd</i> , av H. Mattson (särtryck), 1952	å 0: 50
.....	<i>Slangar</i> , 1935	å 0: 50
.....	<i>Sold I Motor</i> , 1955	å 2: 50
.....	<i>Spridda strålen</i> , av T. Mohlin, 1954	å 2: 50
.....	<i>Svetsningsstillstånd och säkerhetsbestämmelser vid oljeupplag och liknande</i> , av A. Billberg, (särtryck), 1955	å 0: 50
.....	<i>Underhållsinspektion. Pumpar</i> , 1957	å 3:—
.....	<i>Uppvärmningsanordningar</i> , av Chr. Möller, 1945	å 0: 75

(Bladet är perforerat i kanten och kan utrivras)

BILDBAND

till hjälp i utbildningsarbetet.

Nedanstående bildband, som utarbetats av Svenska Brandkårens Riksförbund, visa olika brand- och livräddningsredskaps användning enligt utbildningsreglementet. De åtföljas av textlista till föreläsarens ledning. Beställ här:

Band		Antal ex.
1. Slangutläggning	å 7: —
2. Livräddningsredskap	å 7: —
3. Skarvstegar	å 7: —
4. Motorsprutans angöring vid öppet vatten	å 7: —
5. Vintertjänst (omarbetat)	å 10: —
6. Utskjutsstega	å 8: —
7. Brandsläckningstaktik	å 8: —
8. Rötskydd — filterskydd	å 11: —
9. Slangbilens och tankbilens användning	å 30: —

Rekvirera med användande av detta beställningsblad!

Apparater för visning av bildband finns vid många av brandkårsförbunden. Dessutom bl. a. vid civilförsvarsförbunden i länen och de större civilförsvarsföreningarna.

REKVISITION

Från Svenska Brandkårens Riksförbund, Jakobsgatan 14, Stockholm C, beställes omstående litteratur (ovanstående bildband) att sändas till

.....
Namn

.....
Titel

.....
Adress

(Obs.! Skriv tydligt, gärna textat)